

به نام ایزد مسان

روش ها و فنون تدریس
ویژه مسئولین، مدیران و مربیان آموزشگاه های بهرزی و مربیان مراکز بهداشتی و درمانی

فریدون فغانی
کارشناس ارشد آموزش بهداشت

سرفصل ها

- مفاهیم تدریس و آموزش
- مدل عمومی تدریس
- روش ها و فنون تدریس
- الگوهای تدریس
- روش های تدریس
- شیوه های تدریس

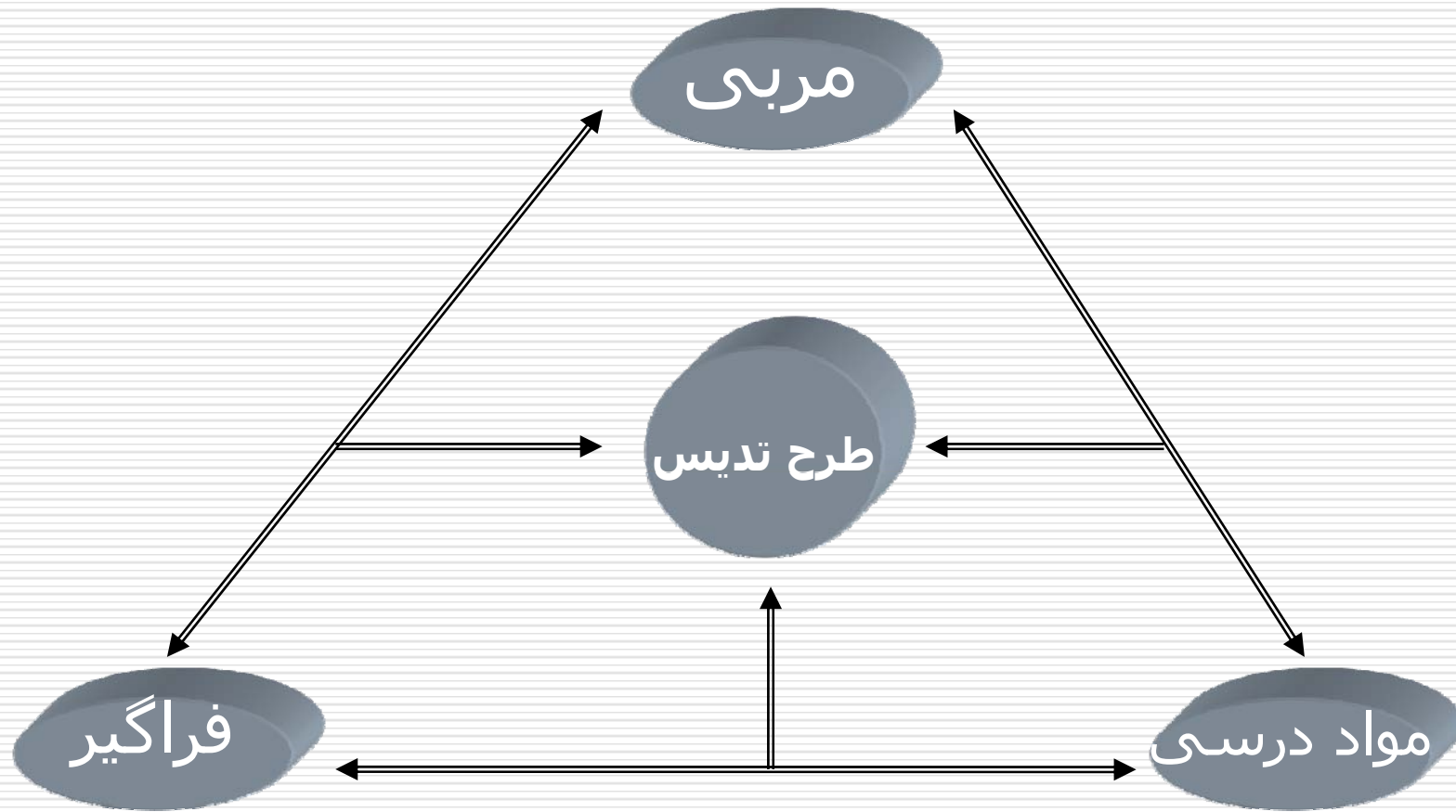
تدریس Teaching :

۱. مجموعه فعالیت ها
۲. در موقعیت کلاس
۳. تعامل هدفدار بین مربی، فراگیر مواد درسی

شرط: یادگیری

ایجاد تغییر رفتار

اجزا و عناصر تدریس:

ویژگی های تدریس

➤ ویژگی های مربی

- ✓ اساسی ترین عامل تحقق اهداف آموزشی
- ✓ جبران نقص ها (کتب درسی ، کمبود امکانات آموزشی)
- ✓ و بالعکس

➤ ویژگی های مواد درسی

- ✓ متغییر با توجه به اهداف (فعالیت، محتوا، مواد، روش ها و شیوه ها)
- ✓ مثال: اهداف شناختی و اهداف عاطفی

➤ ویژگی های فراگیران

- ✓ جذابیت و قابل درک بودن و واداشتن به مشارکت فعال

مقایسه مفهوم تدریس و آموزش با یادگیری

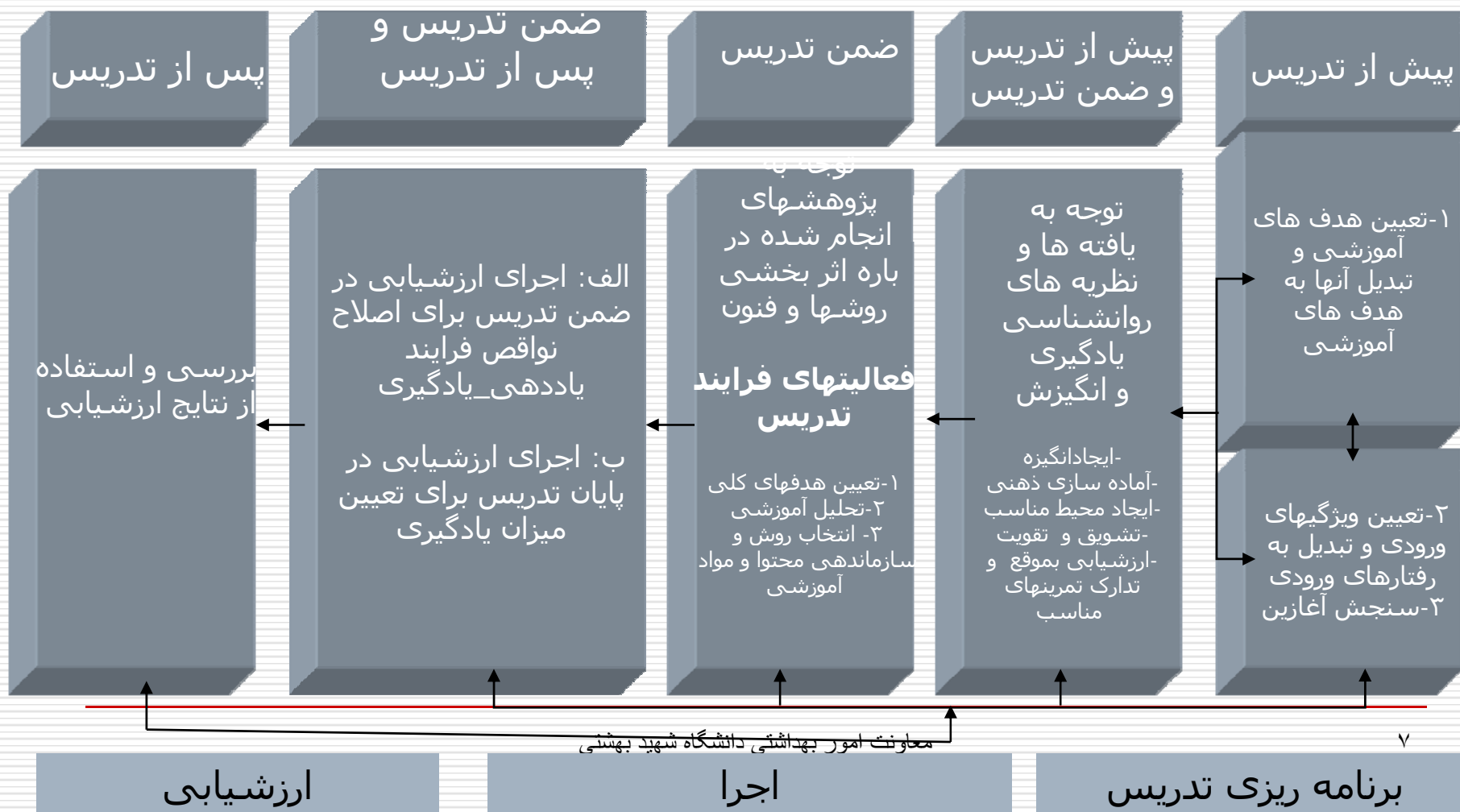
➤ تدریس و آموزش ابزار و وسیله ای برای یادگیری هستند

➤ هدف : ایجاد یادگیری

➤ آموزش عام تر از تدریس است

➤ تدریس در موقعیت و محدوده زمانی خاص انجام می شود.

مراحل مدل عمومی تدریس

الگو های تدریس

فردمدار(انفرادی)

مشکل گشایی

پیش سازمان دهنده

روش های تدریس

پروژه

بحث گروهی

نمایشی

اکتشافی

توضیحی

شیوه های تدریس

ایفای نقش

آزمایش

پرسش-
پاسخی

نمایشی

بازگویی

تمرینی

سخنرانی

الگوی تدریس :Model of Teaching

نظریه های یادگیری و آموزش اساس شکل دهی الگوهای تدریس

➤ نقشه و چارچوب فعالیتهای مربی و فراگیر برای سازماندهی مواد درسی

❖ الگوی پیش سازمان دهنده

❖ الگوی مشکل گشایی

❖ الگوی فردمداری (انفرادی)

پیش سازمان دهنده و مراحل الگو

پیش سازمان دهنده: موضوعاتی که بوسیله آن، مطالب مختلف یک رشته یا موضوع خاصی سازمان می یابد و در ذهن فراگیر جای میگیرد تا زمینه دریافت اطلاعات جدید را هموار و فراهم سازد

روش: از کل به جز و سپس از کل به جز

۱. ارائه پیش سازمان دهنده

۲. عرضه مطالب

۳. تثبیت آموخته ها

ارائه پیش سازمان دهنده

۱. مشخص کردن اهداف آموزشی

۲. عرضه سازمان دهنده

۳. رایه مثال

۴. تکرار مطالب

عرضه مطالب

۱. عرضه مطالب

۲. روشن نمودن نظم منطقی
مطالب یاگیری

۳. متصل نمودن مطالب به سازمان
دهنده

تثبیت آموخته ها

۱. سازمان دهی مجدد مطالب

۲. تثبیت آموخته ها با ارایه مثال

۳. جمع بندی مطالب

۴. ارتباط مجدد مطالب به پیش
سازمان دهند

الگوی مشکل گشایی (حل مساله)

۱. مواجه نمودن با مساله

۲. جمع آوری اطلاعات

۳. انتخاب مناسب ترین پاسخ

۴. اثبات یا رد پاسخ

۵. نتیجه گیری

الگوی فردمداری (انفرادی)

- کاربرد در موقعیت های مشاوره
- پرورش مسئولیت پذیری، استقلال عمل و خود آموزی
- ❖ تفاوت سن، جنس، نیازها و توانایی ذهنی و جسمی
- آزادی در انتخاب رسانه و روش مطالعه
- سرعت دلخواه در یادگیری
- مراحل: تعیین اهداف، نظارت و ارزشیابی

مفهوم روش تدریس Method

- راه منظم و با قاعده منطقی برای ارائه درس
- الگو نسبت به روش جامع تر است
- الگو نحوه تعامل مربی، دانش آموز و برنامه درسی
- مربی باید یک الگو را انتخاب نماید ولی میتواند از چندین روش در یادگیری استفاده نماید.

روش توضیحی

- ارائه شفاهی مفاهیم درسی
- سخنرانی+استفاده از تصویر،نقشه،نمودار،فیلم،چارت،...
- تقویت مهارت گوش دادن فراگیران
- مطالب به مرور از ذهن خارج میشود
- استفاده از جدول خودارزیابی
- محاسن(ارایه حجم زیاد،کنترل زمان،افراد زیاد،جبران کمبودها،احساس آرامش فراگیر،هدایت جمعی،...)
- معایب(ارتباط یکطرفه،غیرفعال،مهارت،کسل کننده،عدم کاربرد در کسب مهارتهای حیطة روانی-حرکتی،عدم ارزیابی مناسب،...)

روش اکتشافی

- مطالعه و بررسی مفهوم، مسئله یا موضوعی بر اساس راهنمایی های خاص مربی
- رسیدن به اهداف آموزشی و استنباط کلی از اطلاعات
- سنخیت با الگوی مشکل گشایی
- مراحل: طرح پرسش، درخواست حل، رایه اطلاعات، راهنمایی تا رسیدن به پاسخ
- نکات: موضوع محلی، وسایل کمک آموزشی، ساده و سپس مشکل، فرصت کافی، پاسخ به سوالات، تشویق، بحث گروهی و تقویت استدلال منطقی...

روش نمایشی

- تدریس از طریق نمایش و مصور سازی مفاهیم، اصول و موضوعات درسی و مهارت های مورد نظر
- کاربرد در آموزش مهارت های عملی و اهداف آموزشی حیطه روانی-حرکتی
- اساس روش: مشاهده و دیدن
- ۷۵ درصد یادگیری از طریق حس بینایی
- ۱۳ درصد یادگیری از طریق حس شنوایی
- نکات: تکرار مطالب، استفاده از اشیاء حقیقی، فراهمی تجربه مستقیم، استفاده از ماکت، پمفلت، چارت،

روش بحث گروهی

- گفتگویی سنجیده و منظم در باره موضوعات درسی با هدایت و نظارت مربی، برای دستیابی به اهداف آموزشی
- شرکت فعال فراگیران در امر تدریس
- تقویت مهارت های ارتباطی، ایجاد علاقه، ایجاد و پرورش تفکر انتقادی و نقد پذیری، اظهار نظر در جمع، مدیریت گروه، ...
- ترتیب قرار گرفتن صندلی ها بصورت نیم دایره
- نقش ها:
- مدیر(مربی)، منشی، گزارشگر، منشی تخته، ناظر و میهمان
- تاثیر رشد بی رویه جمعیت بر وضعیت اجتماعی، اقتصادی، بهداشتی و فرهنگی یک جامعه

روش پروژه ای (واحد کار)

- فرایند مطالعه و بررسی مستقل فرد یا افراد از طریق خودرهبری
- بررسی و جمع آوری اطلاعات و یافتن راه حل و یا انجام کار عملی خارج از کلاس
- رایحه گزارش به کلاس

مفهوم شیوه تدریس Technique

□ شیوه یا فن تدریس: نحوه اجرای روش تدریس

شیوه های های تدریس

مراحل شیوه سخنرانی

۱. آمادگی: تسلط کافی، سازماندهی مطالب و پوشش اهداف
 ۲. مقدمه سخنرانی: اهمیت مطلب، ایجاد انگیزه و بیان اهداف
 ۳. ارائه سخنرانی: سرعت بیان، حرکت، تغییر لحن و بیان مطالب، ادای کلمه به کلمه، ایجاد وقفه و مکث، استفاده از مثال و لطیفه برای تمرکز بخشی در ارائه سخنرانی
 ۴. جمع بندی و نتیجه گیری
- استفاده از مواد و وسایل کمک آموزشی و جزوات

شیوه تمرینی

- اصل تکرار و تمرین و تاثیر در یادگیری
 - تمرین مهارت های جدید خصوصا پس از سخنرانی
 - تثبیت آموخته ها
 - مشارکت در فرایند یاددهی-یادگیری
 - تشویق و ترغیب به تداوم آموخته ها
- نکات: از ساده به دشوار، از نظارت بیشتر به کمتر، فرصت کافی، متناوب، بتدریج زمان کاسته شود و تمرین ابتدا در گروه های بزرگتر و سپس گروه های کوچکتر و بازخورد

شیوه بازگویی

- تکرار و تمرین از سوی فراگیر
- اصلاح و راهنمایی فراگیر

شیوه نمایشی

- انجام فعالیت در مقابل دانش آموزان و استفاده از وسایل
- درگیر نمودن کلیه حواس، یادگیری را سریع، موثر و پایدار
- در اختیار قرار دادن تجارب واقعی، عینی و حقیقی
- تکمیل شیوه سخنرانی و توضیحی

شیوه پرسش و پاسخی

- مشارکت یادگیرنده در جریان یادگیری
- درآغاز روش های تدریس برای جلب توجه و تمرکز
- برای رفع خستگی و در پایان برای ارزشیابی
- شیوه آزمایشی
- تجربه شخصی با به کاربردن وسایل و مواد بخصوص
- تمرین و مرور مطالب
- رایاه دستورالعمل به فراگیر
- کاربرد: تایید و رد مطلب، آشنایی با جنبه های عملی یک مفهوم، فراهم آوردن محیط مناسب برای حل مسئله

شیوه ایفای نقش

- ✓ به کار بردن آموخته ها در موقعیتی شبیه به موقعیت حقیقی و ایفای نقش عوامل انسانی موقعیت حقیقی
- ✓ ایجاد انگیزه بسیار بالا برای مشارکت در جریان تدریس
- ✓ ایجاد جو عاطفی مناسب برای توسعه مهارت های تعاملی
- ❖ کاربرد: الگوی مشکل گشایی-تمرین و تکرار
- ❖ سازماندهی مناسب از سوی مربی مانند یک کارگردان(نمایشنامه)، مشارکت کلیه فراگیران، تشریح نقش ها
- ❖ پذیرش نقش داوطلبی یا انتخابی
- ❖ مشاهده کنندگان در پایان به اظهار نظر، طرح انتقاد و پیشنهاد و رایه بحث توسط فراگیران.

انتخاب و کاربرد روش ها و شیوه های تدریس

✓ اهداف آموزشی

از فراگیران انتظار می رود.....

✓ محتوای آموزشی

افزایش آگاهی: توضیحی حیطه مهارتی: ایفای نقش، آزمایش

✓ ویژگی های دانش آموزان

سطح تجربه و اطلاعات قبلی - اندازه گروه

✓ ویژگی مربیان

سطح تجربه از اجرای روش ها و فنون، میزان تسلط، شرایط

فیزیکی و زمانی مورد نیاز